

Lausunto luonnoksesta laiksi vesihuoltolain muuttamiseksi

Ympäristö- ja rakennuslautakunta 12.09.2024 § 58
5907/11.00.00/2024

Valmistelijat / lisätiedot:

ympäristöjohtaja Tanja Ahonen, puh. 044 718 2141
ympäristötarkastaja Leena Karppinen, puh. 044 718 2146
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

ympäristöjohtaja Tanja Ahonen

Ympäristö- ja rakennuslautakunta antaa lausuntonaan vesihuoltolain muutosluonnoksesta seuraavaa:

- Lakiluonnoksen 4 a§:n 2 momentin kirjausta emme kannata. Mielestämme osa kyseisessä momentissa esitetyistä tehtävistä ei kuulu kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimialaan. Nykyisellään esitettyihin uusiin tehtäviin kunnan ympäristönsuojelussa ei ole myöskään resursseja.
- Lakiluonnoksessa esitetyn muutoksen vuoksi vuosien työ kuntien ympäristönsuojeluviranomaisissa liittymisten valvonnassa on ollut turhaa ja on tehtävä uudelleen, mikäli liittämiselvoite laajennetaan uudelleen koko toiminta-alueita koskeväksi. Kyseessä on muun muassa Kuopion kaupungissa, jossa on runsaasti haja-asutusta ja vesihuolto-osuuskuntien toiminta-alueita, yhteensä henkilötyövuosissa laskettavasta työpanoksesta. Vesihuoltolain muuttamisen vuoksi (681/2014) jopa vanhat hallintopäätökset kumoutuivat vuoden 2019 alussa, kun liittämiselvollisuus haja-asutusalueella lieventyi. Tällainen lainsäädännön poukkoilu aiheuttaa kuntapuolella paljon turhaa työtä. Asioiden ottaminen uudelleen käsittelyyn ei ole kuntalaistenkaan näkökulmasta helppoa. Kannatamme kuitenkin laajempaa liittämiselvoitetta toiminta-alueella, koska haluamme, että myös haja-asutusalueiden vesihuolto kehittyy. Lakimuutoksessa tulisi kuitenkin huomioida, että joissakin kunnissa ympäristönsuojeluviranomaisen lisätyömäärä on mittava, eikä lisäresurssin saaminen aina ole mahdollista.
- Esitämme lakiluonnoksen siirtymäaikaan muutosta niin, että taajaman ulkopuolella liittämiselvollisuuden muutosaika olisi pidempi kuin kaksi vuotta kunnan tarkistettua toiminta-alueen. Tällöin kunnalle jäisi pidempi aika tiedottaa liittämiselvoitteen muuttumisesta ja tällä mahdollisesti saisimme kiinteistöjä liittymään verkostoihin ilman raskaita valvonta- ja pakkotoimia.
- Esitämme, että liittämisen valvonnassa tehtävistä päätöksistä voitaisiin periä kunnan määräämän taksan mukainen maksu, kuten esimerkiksi maakäyttö- ja rakennuslain ja uuden rakentamislain pohjalta on mahdollista.
- Kannatamme lakiluonnoksen 11 §:ään kirjattua mahdollisuutta periä maksu vapautushakemuksen käsittelystä, koska se olisi linjassa esim. ympäristönsuojelulain 156 d §:n mukaisen hakemuksen käsittelyn maksullisuudelle. Kannatamme lakiluonnoksen 11 §:ään tehtyä muutosta, että jatkossa kunnan terveydensuojeluviranomaiselta lausunto liittämiselvollisuudesta vapauttamisesta tulisi pyytää vain tarvittaessa.
- Osassa kunnista esim. Kuopiossa hulevesiasiat on keskitetty teknisen toimen

tehtäväksi. Jotta kyseinen organisaatio voisi hoitaa tehtävän alusta loppuun, esitämme, että vesihuoltolain 17 c §:ä muutetaan muotoon "Kunnan määräämä viranomaisen myöntää hakemuksesta kiinteistölle toistaiseksi voimassa olevan tai määräaikaisen vapautuksen 17 b §:ssä tarkoitettuun liittämiselvöllisyydestä". Lisäksi lakiluonnoksen tekstiä maksun osalta tulisi muuttaa muotoon "Kunnan viranomaisen voi periä maksun vapautushakemuksen käsittelystä". Myös valvonnan maksullisuus tulisi ulottaa hulevesiverkostoon liittämiseen.

Päätös

Merkittiin, että jäsen Nykänen liittyi kokoukseen asiakohdan käsittelyn aikana.

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Merkittiin, että ympäristötarkastaja Karppinen poistui kokouksesta asiakohdan käsittelyn ja päätöksenteon jälkeen.

Selostus

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta. Lausuntopyyntönumeron diaarinumero on VN/26268/2022.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vesihuoltolakia. Esityksellä toimeenpannaan Petteri Orpon hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan vesihuollon toiminta turvataan ja vesivarat pidetään kansallisissa käsissä. Esityksellä on valmisteltu sellainen lainsäädäntö, jolla varmistetaan kunnan järjestämiselvöllisyyden piiriin kuuluvien julkisomisteisten vesihuoltotoimintojen säilyminen kuntien omistuksessa ja määräysvallassa. Esitys on myös osa kansallista vesihuoltouudistusta ja sen tarkoituksena on mahdollistaa uudistuksen ohjelman ja sen mukaisten toimenpidekokonaisuuksien toteuttaminen.

Esityksen tavoitteena on varmistaa julkisomisteisten vesihuoltotoimintojen säilyminen kuntien omistuksessa ja määräysvallassa, edistää vesihuollon alueellista yhteistyötä ja rakenneuudistusta, parantaa vesihuoltolaitosten omaisuudenhallintaa, selkeyttää ja tehostaa vesihuollon toiminnan ja talouden valvontaa sekä parantaa yleisesti vesihuoltolain toimivuutta.

Lakiluonnoksessa on kohtia, jotka vaikuttavat kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimintaan. Lakiluonnoksessa (4 a § 2. mom.) on määritelty tarkemmin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontatehtäviä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoisi toimialallaan erityisesti vesihuollosta huolehtimista, liittämiselvöllisyyttä sekä vesihuoltoon varautumista. Osa näistä valvontatehtävistä olisi rinnakkaisia ELY-keskuksen kanssa ja molemmilla olisi toimivaltaista ratkaista näitä asioita.

Lakiluonnoksen perusteluissa kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviä on avattu seuraavasti:

- Vesihuollosta huolehtimisen osalta kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoisi 9 §:n mukaista vesihuoltolaitoksen huolehtimiselvöllisyyden toteutumista.
- Liittämiselvöllisyyden valvonta tarkoittaisi erityisesti 10 ja 12 §:n mukaista valvontaa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoisi, että toiminta-alueella oleva kiinteistö liitettäisiin 10 §:n mukaisesti vesihuoltolaitoksen verkostoihin. Lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoisi myös

12 §:ssä tarkoitetun liittämiskohdan sijoittumista eli sitä, määrääkö vesihuoltolaitos liittämiskohdan 12 §:n mukaisesti.

- Hulevesien osalta kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoisi erityisesti 17 b §:n mukaista liittämismuutoksia hulevesiviemäriin. Lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoisi, ettei kiinteistöltä johdeta vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriin hulevesiä 17 d §:n vastaisesti.
- Vesihuollon varautumisen valvonnalla viitattaisiin 15 a §:n mukaiseen vesihuoltolaitoksen velvollisuuteen vastata vesihuoltopalvelun toimivuudesta häiriötilanteessa.

Merkittävä muutos lakiluonnoksessa on vesihuoltolain 10 §:n mukaisen liittämismuutoksen muuttuminen, joka lisää merkittävästi ympäristönsuojeluviranomaisen tekemää valvontaa. Jatkossa kaikilla kiinteistöillä olisi liittämismuutoksen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella vesihuoltolaitoksen vesijohtoon ja jätevesiviemäriin, olipa kiinteistö taajamassa tai haja-asutusalueella. Tästä ainut poikkeus olisi vesikäymälätön kiinteistö, jolla ei olisi liittämismuutoksen jätevesiviemäriin, jos sen jätevesien johtamisessa ja käsittelyssä noudatetaan ympäristönsuojelulakia ja sen nojalla annettuja säädöksiä. Muutos tarkoittaisi lähes palaamista tilanteeseen, joka oli ennen vuonna 2014 voimaantullutta lakimuutosta. Lakiluonnoksen 10 §:n muutoksen vuoksi lisääntyy merkittävästi ympäristönsuojeluviranomaisen tekemä liittämismuutoksen valvonta, mutta todennäköisimmin myös vapautushakemusten käsittelymäärät lisääntyvät. Lakiluonnos antaa oikeuden periä maksua vapautushakemusten käsittelystä liittämismuutoksen osalta, mutta ei anna oikeutta periä maksua valvonnasta.

Maa- ja metsätalousministeriö pyytää lausuntoa hallituksen esityksen luonnoksesta viimeistään 30.9.2024. Lausunnot pyydetään toimittamaan lausuntopalvelun kautta.

Liitteet